

АГУЛЬНАЯ СПРАВА

Зялёны — колер дабрабыту

Як зрабіць беларускія тэрыторыі больш чыстымі і экалагічна бяспечнымі, абмеркавалі ўдзельнікі калегіі Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя.

НАВЯДЗЁМ ПАРАДАК РАЗАМ

— У плане наведвання парадку на зямлі мы нарэшце адарваліся ад сухіх лічбаў, гэта праца стала жывой, набыла характар рэальнага ўзаемадзеяння з суб'ектамі гаспадарання, — адзначыў **міністр прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Андрэй Худык**. — Але пакуль сказаць, што паўсюль наведзены ідэальны парадок, нельга.

Міністр упэўнены: сёлета неабходна працягнуць кампанію «Добраўпарадкаем малую радзіму», задзейнічаць яшчэ больш людзей і рэсурсаў. А стымулам для актыўных дзеянняў павінна стаць увядзенне рэйтынга экалагічнага развіцця рэгіёнаў, які будзе адлюстроўваць намаганні мясцовых органаў улады па забеспячэнні спрыяльнага навакольнага асяроддзя і высокай якасці жыцця насельніцтва.

СТРАТЭГІЧНЫЯ РЭСУРСЫ

У мінулым годзе запасы нафты прыраслі на 638 тыс. тон, ці 106,3% ад устаноўленага паказчыка. Акрамя таго, быў забяспечаны прырост прамысловых запасаў некаторых відаў пяску, пясчана-гравійнай сумесі, торфу, трэпелу, гліны.

Праблемнымі, паводле слоў **намесніка міністра Андрэя Хмеля**, застаюцца пытанні ўцягвання ў эканоміку такіх карысных выкапняў, як падземныя воды і сыравіна для будаўнічай галіны. Неабходна павысіць экспарт беларускіх падземных вод — як прэсных, так і мінеральных — і актыўна

ўцягваць у абарот мясцовую сыравіну для будаўнічай галіны, каб скараціць яе ўвоз з іншых краін.

ЯКІ ПРАГНОЗ?

2018 год праходзіў пад знакам мадэрнізацыі дзейнасці гідраметэаралагічнай службы краіны. Прынятыя меры паспрыялі павышэнню апраўдальнасці прагнозаў надвор'я. Сёння на наступныя суткі яна складае 97,1 % (у 2017 г. — 96,3 %), на трое сутак — 97 % (у 2017 г. — 96,2 %). З 36 да 59 гадзін узрасла і своечасовасць папярэджанняў аб неспрыяльных і небяспечных метэаралагічных з'явах.

ВІДЫ: КАШТОЎНЫЯ І ШКОДНЫЯ

Для захавання папуляцыі еўрапейскага вугра адобраны праект «Распрацаваць комплекс мерапрыемстваў, накіраваных на падтрыманне ўстойлівага стану еўрапейскага вугра на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь». Па словах Андрэя Худыка, сёння неабходна працягнуць работу для зняцця забароны на продаж лічынак гэтай рыбы, якая ўведзена ў краінах Еўрапейскага саюза.

Адзін з асноўных ворагаў сярод інвазійных раслін — баршчэўнік Сасноўскага — хоць і здае свае пазіцыі, але не паўсюль. Пакуль што знізіць колькасць месцаў яго росту не атрымліваецца ў Віцебскай і Мінскай абласцях. Акрамя Магілёўскай вобласці і Мінска, у другіх рэгіёнах краіны вырасла плошча, якую займае сумнік канадскі, а ў Гродзенскай — эхінацысціс шыпаваты.

— Правядзенне мерапрыемстваў па рэгуляванні колькасці інвазійных відаў павінна ісці больш актыўна, — падкрэсліў міністр. Гэта магчыма пры выкарыстанні найбольш эфектыўнага хімічнага ці камбінаванага спосаба

знішчэння раслін, уцягванні ў гаспадарчы абарот зямляў, якія не выкарыстоўваюцца.

ЯК АЧЫСЦІЦЬ ВАДУ І ПАВЕТРА

У 2018 годзе аб'ём выкідаў забруджвальных рэчываў у атмасфернае паветра ад стачыярных і мабільных крыніц знізіўся на 5,5 тыс. тон і склаў 1238 тыс. тон. Па словах **першага намесніка міністра ІІ МАЛКІНАЙ**, гэтым паспрыяла правядзенне 177 прыродаахоўных мерапрыемстваў, у тым ліку мадэрнізацыя ачышчальнага абсталявання на некаторых прадпрыемствах краіны. У найбліжэйшыя два гады неабходна таксама ўкараніць аўтаматызаваныя сістэмы кантролю выкідаў і распрацаваць сістэму збору і апрацоўкі такой інфармацыі.

Зніжэнне скіду недастаткова ачышчальных сцёкавых вод у паверхневыя водныя аб'екты — яшчэ адна задача, на рашэнне якой трэба накіраваць значныя рэсурсы, лічыць Андрэй Хмель. У мінулым годзе аб'ём такіх вод скараціўся на 28,6 % да ўзроўню 2015 года і склаў 4,069 млн м³. Нягледзячы на пэўныя поспехі, у краіне застаюцца і праблемныя раёны — Дзяржынскі, Валожынскі, Салігорскі (68,1 % скідаў зафіксавана ў Мінскай вобласці).

— Начальнікам адпаведных інспекцый неабходна звярнуць увагу на гэту праблему і ва ўзаемадзеянні з камунальнымі прадпрыемствамі прыняць неабходныя меры, — падкрэсліў Андрэй Хмель.

СМЕЦЦЕВАЯ ПРАБЛЕМА

У 2018 годзе ўзровень вымання другасных матэрыяльных рэсурсаў са складу камунальных адходаў склаў 19 % (у 2017 г. — 17 %). Але гэтага, на думку Андрэя Худыка, недастаткова. Тым больш што ў краіне ёсць

раёны, напрыклад Смалявіцкі і Салігорскі, дзе гэты паказчык меншы за 10 %.

Міністр расказаў пра выпадкі, калі ў схемах абыходжання з адходамі не была прадугледжана перадача на дасартаванне смецця з кантэйнераў для ДМР і яно вывозілася непасрэдна на палігон. Для паляпшэння вымання ДМР у Мінпрыроды лічаць патрэбным ствараць магутнасці па сартаванні адходаў у тых раёнах, дзе яны адсутнічаюць; павялічыць загрузку станцый сартавання; усталяваць забарону ў схемах абыходжання з ЦКА вывазу змяшаных адходаў без папярэдняга сартавання.

Акрамя гэтых пытанняў, па словах міністра, неабходна выпрацаваць падыходы па этапным замяшчэнні поліэтыленавай тары, у тым ліку вады і напояў, шклянкой.

Асаблівае значэнне мае праца па даядзэнні да грамадскасі своечасовай, аб'ектыўнай і прафесійнай інфармацыі аб сітуацыі ў галіне экалагічнай бяспекі, падкрэсліў міністр. І гэта работа на апырэджанне, у якую павінны ўключыцца ўсе — ад кіраўнікоў у цэнтральным апарце Мінпрыроды да кожнага інспектара ў раёне.

Падчас калегіі **намеснік прэм'ер-міністра Беларусі Міхаіл РУСЫ** абзначыў ключавыя задачы для Мінпрыроды на 2019 год. Сярод іх — распрацоўка прапановаў па вывадзе з абароту пластыкавай тары; азелененне і наведзэнне парадку на зямлі; вырашэнне праблем, звязаных з абыходжаннем з адходамі, асабліва небяспечнымі; больш якасная прапрацоўка праектаў дакументаў нарматыўна-прававой базы; актывізацыя экспарту паслуг, а таксама праца па захаванні біяразнастайнасці.

Бераніка КОЛАСАВА.

Чалавек у навакольным асяроддзі

ЧАМУ САЮЗНІК СТАНОВІЦЦА ВОРАГАМ

Разважанні пасля наведвання выстаўкі ў Брэсцкім краязнаўчым музеі

Пачну, мабыць, з нечаканага і не зусім па тэме. Хаця як паглядзець. Нядаўна ў размове са старшынёй Ружанскага пасялковага Савета між іншым прагучала такая думка: маўляў, што жыць бяспечна можна цяпер толькі ў аддаленай вёсцы ў гармоніі з прыродай. І хацелася б паспрацаваць, але, калі задумацца, гэта меркаванне ў наш час мае пад сабой усе падставы.

Ідэя і тэма

Да падобнай высновы прыходзяць многія ў свеце. Прыходзяць рознымі шляхамі. «Паратунак» ад угод цывілізацыі, да якіх імкнуўся вякамі, чалавек знаходзіць толькі на ўлонні прыроды, там, дзе стагоддзямі амаль нічога не мянялася. Але як сам чалавек паводзіць сябе з навакольным асяроддзем і што яму за гэта ў рэшце рэшт будзе? Такімі ды іншымі пытаннямі кіраваліся арганізатары выстаўкі пад назвай «Чалавек і прырода — саюзнікі альбо ворагі?».

Назва экспазіцыі хоць і носіць крыху агульны характар, але мае пэўную тэму — барацьба з браканьерствам.

Загадчыца сектара «Прырода і экалогія» Брэсцкага абласнога краязнаўчага музея Наталля МУРЫГІНА, аўтар экспазіцыі, выступіла ў ролі гіды для карэспандэнта. Наталля Анатолеўна расказала, што большая частка экспанатаў вернісажу складаецца з браканьерскіх прылад, якія канфіскавалі супрацоўнікі Дзяржінспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету. Рэдкі выпадак, калі пасля завяршэння выстаўкі яе экспанаты будуць знішчаныя. Ну, хіба толькі кіраўніцтва музея дамовіцца з кіраўніцтвам інспекцыі, каб нешта з прыкладаў незаконных снасцей пакінулі ў фондах для будучых экспазіцый.

Дык вось, своеасаблівым фонам для гэтай сёлетняй выстаўкі стала двухсотметровая сетка ручной работы, якую канфіскавалі на Прыпяці. Фонам, таму што сетку развесілі ўздоўж сцяны, давалося нават загарнуць яе канцы. Гэта класічная браканьерская снасць патрабуе ўмення і майстэрства ў вырабе. Паплаўкі, зробленыя з бярозавай кары, нечым нагадваюць старажытную граматы — бяроству. У такой сетцы могуць заблытацца некалькі чалавек, не кажучы ўжо пра колькасць рыбы. І гэты экспанат, варта сказаць, уяўляе сабой самае гуманнае прыстасаванне для незаконнага промыслу. Тут ёсць заточаныя восці і сачкі, да якіх падведзены самаробныя электрапрыборы. Апошні — вельмі небяспечны інструмент, які губіць усё жывое на сваім шляху. І за яго выкарыстанне прадугледжана крывадушная адказнасць. Ёсць яшчэ капканы, якія нечым нагадваюць сярэднявечныя прылады для катаванняў. Адным словам, прадстаўлены цэлы арсенал сродкаў, якімі чалавек XXI стагоддзя губіць прыроду.

Формы і праявы браканьерства

Успамінаю рэйд прыкладна гадавой даўніны з супрацоўнікамі

Наталля МУРЫГІНА.

Брэсцкай абласной інспекцыі на азёрах Маларыччыны. Дык вось, на Лукаўскім вадасховішчы сярод белага дня трое злосных браканьераў з лодкі цягнулі адну за адной сеткі з вады. Потым падлічылі: сетак было 14 штук агульнай даўжынёй больш за 800 метраў. За крымінальнымі рыбакамі з засады назіралі інспектары і ўбачанае фіксавалі на відэа. Потым былі затрыманыя двое грамадзян, жыхары суседніх вёсак, раней судзімыя, за іх незаконным заняткам. У мяшках у іх знаходзілася больш за два дзясяткі рыбін і 561 рак. Паколькі шкода, нанесеная прыродзе, мела асабліва буйны памер, справа скончылася судом.

Кіраўнік раённай арганізацыйнай структуры Маларыцкага таварыства паляўнічых і рыбалоўаў расказаў пра яшчэ адзін кірунак у браканьерстве, які можна назваць хіба толькі дадатковым пошукам адрэналіну. Ну, скажам так, багаты чалавек бярэ стрэльбу, ідзе ў лес на паляванне без пуцёўкі. Яму тыя 30 рублёў нічога не значаць, але знарок не бярэ

дакумент, ідзе на пэўную рызыку, маўляў, вось я такі, вольны ад законаў. Адным словам, браканьерства мае самыя розныя формы і праявы. Пра гэта і расказвалі супрацоўнікі брэсцкай інспекцыі, калі праводзілі сустрэчу з наведвальнікамі выстаўкі. Напрыклад, прыводзіліся такія лічбы: толькі летась у рэгіёне было выяўлена і спынена 127 парушэнняў правілаў вядзення паляўнічай гаспадаркі і палявання, 342 парушэнні правілаў вядзення рыбалоўнай гаспадаркі і рыбалоўства, канфіскавана 78 адзінак паляўнічай зброі і 40 кіламетраў сетак.

Адным з цікавых раздзелаў гэтага вернісажу можна назваць і выстаўку плакатаў, іншай агітацыйнай прадукцыі розных гадоў. Напрыклад, плакат 60-х гадоў мінулага стагоддзя зроблены ў «вожыкаўскай» стылістыцы: «Калі любіш ты прыроду, браканьерам не дай ходу!», іншыя агіткі, варта сказаць, не менш цікавыя. Ёсць і сучасная прадукцыя, а таксама школьныя газеты. Напрыклад, брэсцкая СШ № 10 выпускае газету «Лесавічок». Дзеці заклікаюць не падавацца спакусе збіраць першацветы, не знішчаць іх.

Прапаганда і агітацыя

Чалавек штогод не толькі знішчае кволя першацветы, ён ссякае дрэвы ў гарадскім асяроддзі, тым самым робячы горад больш безабаронным. І не адны старыя ды аварыйныя дрэвы церпяць. У патэнцыйных забудоўшчыкаў на ўсё заўсёды знаходзяцца дазволы, абгрунтаваны ў музеі раней працавала дзорцам жанчына, якая жыла ў Паўднёвым мікрараёне. Гадоў дваццаць таму названы былі ваенны гара-

док нагадаў парк па колькасці зялёных насаджэнняў. Яна расказвала, што старэйшыя жыхары раёна, грамадскія актывісты нават ноччу дзяжурлі, каб не даць ссекчы асобныя дрэвы. Але дзе там! Сёння гэты раён аброс новабудоўлямі, рознымі аб'ектамі і перастаў быць зялёнай плямай на целе горада. І адбываецца так кругом, з кожным лапікам зямлі ў межах горада. Чалавек наступе на прыроду, не заглядаючы ў будучыню. Таму паветра атручваецца выхляпнымі газамі, выкідамі адходаў прадпрыемстваў, зямля сілкуецца гербіцыдамі. Гэтага нельга зусім пазбегнуць у сучасных умовах, але можна мінімізаваць, хаця б рабіць нейкія крокі на паказаным шляху.

Нядаўна давалося чытаць, што ў свеце атрымлівае распаўсюджанне антынаталізм — сістэма філасофскіх поглядаў, носьбіты якіх негатыўна ставяцца да размнажэння чалавека і лічаць яго неэтычным. Згодна з ідэямі гэтай сістэмы, чалавецтва павінна вымерці, тады Зямлі і жывёлам будзе лепей... Сумная тэорыя, але не скажаш, што поўнасьцю пазбаўленая ўсялякага сэнсу.

Дык вось, лепей усё ж заставацца чалавеку ў прыродзе. Таму трэба гаварыць з цяперашнім юным пакаленнем аб адказнасці чалавека за прыроду. Пры любой нагодзе варта справаваць дастукацца да іх душы, заклікаць ў святломасць хаця б неабходнасць роздому аб значэнні ўсяго жывога навокал. «Калі бачу спілаванае здаровае дрэва, для мяне гэта як... чалавек забіты», — эмацыянальна даводзіць Наталля Мурыгіна. Яе экскурсію хочацца слухаць.

Святлана ЯСКЕВІЧ.